

Arviointikertomus vuodelta 2024

Tarkastuslautakunta 1.8.2021-31.5.2025

LAPINLAHTI

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.8.2024 alkaen oli seuraava:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Rauno Savolainen, puheenjohtaja	Tuomo Lahtinen
Ari Turunen, varapuheenjohtaja	Risto Ollikainen
Anneli Valta-Lisitsin	Pia Kyyrö-Harju
Kari Tuovinen	Veli-Petteri Pehkonen 18.4.2023 alkaen
Irma Korhonen	Minna Jääskeläinen

Vuonna 2024 tarkastuslautakunnan sihteerinä toiminut ict-asiantuntija Kaarina Haapalainen.

Valtuustokauden alussa tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 2021–2024 valittiin Itä-Suomen Tilintarkastus Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Timo Nuutinen ja avustavana tilintarkastajana HM Jarmo Heikkinen. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin harkintansa mukaan.

Tarkastustoiminta

Kuntalain 121 §:n 2 momentin 2, 3 ja 5 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan on

- arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa
- toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Arviointityön suorittamiseksi lautakunta on hyväksynyt nelivuotissuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen ja tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten.

Arvion antamiseksi lautakunta on kokoontunut kaksitoista kertaa ja kuullut seuraavien kokoustensa yhteydessä johtavia luottamushenkilöitä sekä viran- ja toimenhaltijoita seuraavasti:

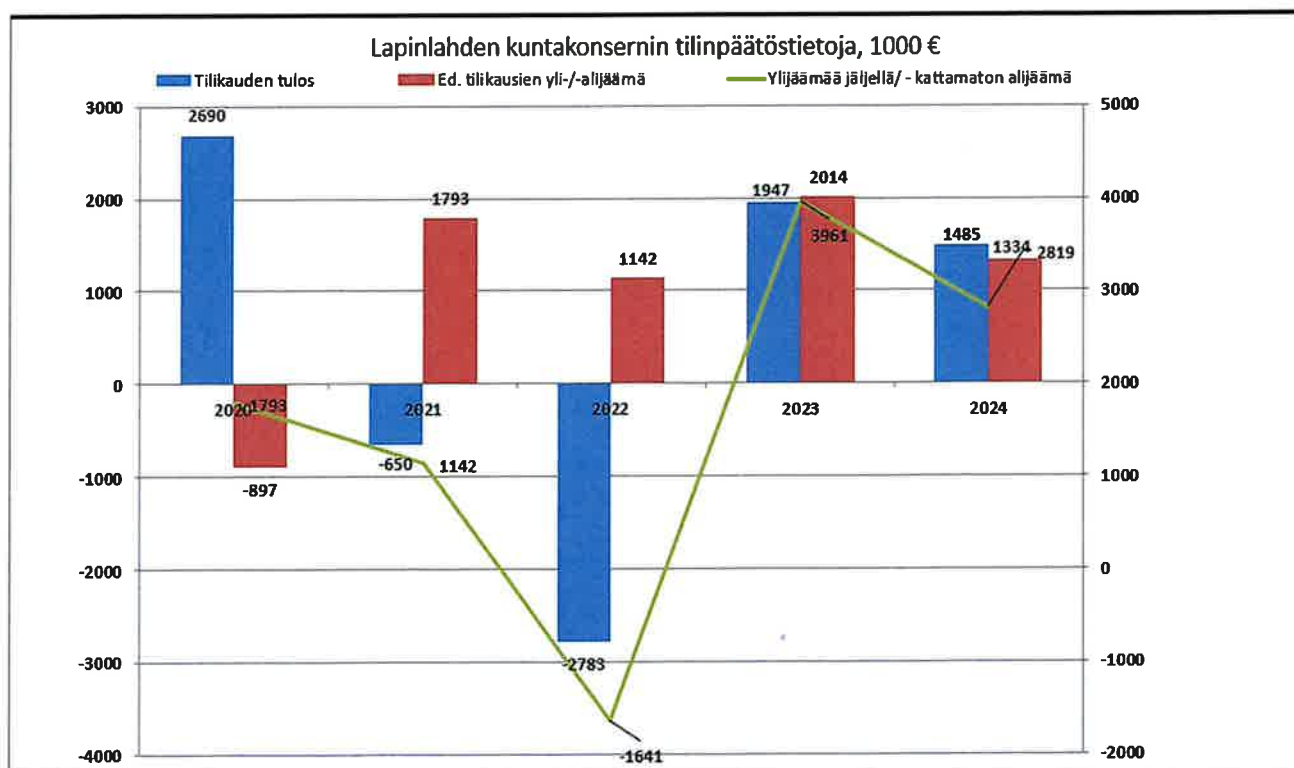
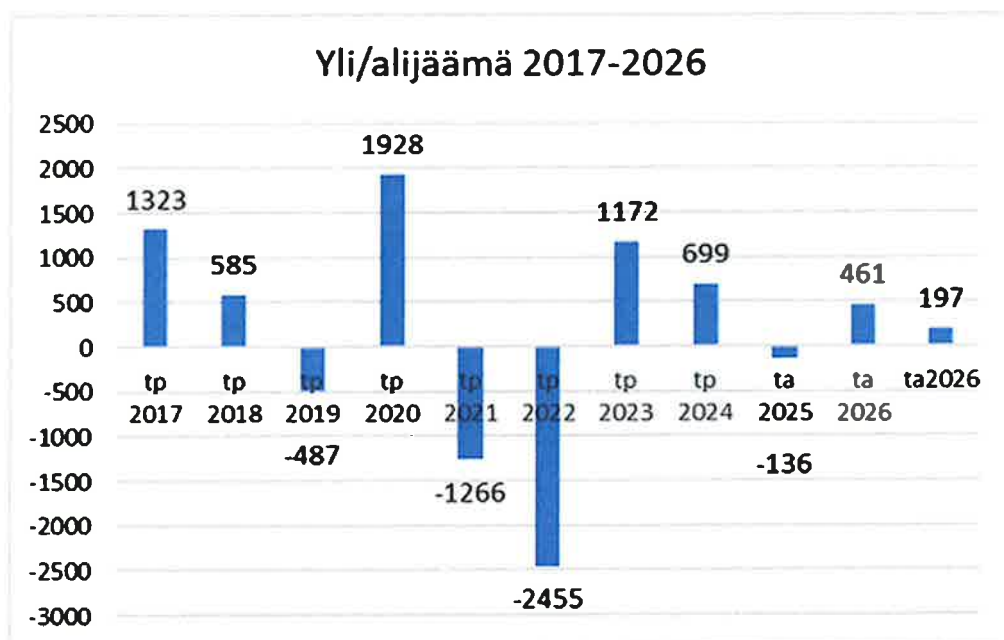
Pvm.	Kuultava/tutustumispaikka	Aihe
19.02.2024	Paloisten koulu / rehtori Jarmo Tikkanen	Yleiskatsaus, Tutustuminen Paloisten koulun tiloihin ja koulun rehtori Jarmo Tikkasen kuuleminen
27.2.2024	Martikkalan koulu / rehtori Antti-Matti Tikkanen	Yleiskatsaus, Martikkalan koulun rehtori Antti-Matti Tikkasen kuuleminen
25.03.2024	Kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen ja hallintojohtaja Ulla Nikulainen	Talouden ja hallinnon tilanteen katsaus. Kunnanjohtaja Henri Ruotsalaisen ja hallintojohtaja Ulla Nikulaisen kuuleminen
28.10.2024	Kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen ja hallintojohtaja Ulla Nikulainen	Talouden ja hallinnon tilanne katsaus. Kunnanjohtaja Henri Ruotsalaisen ja hallintojohtaja Ulla Nikulaisen kuuleminen.

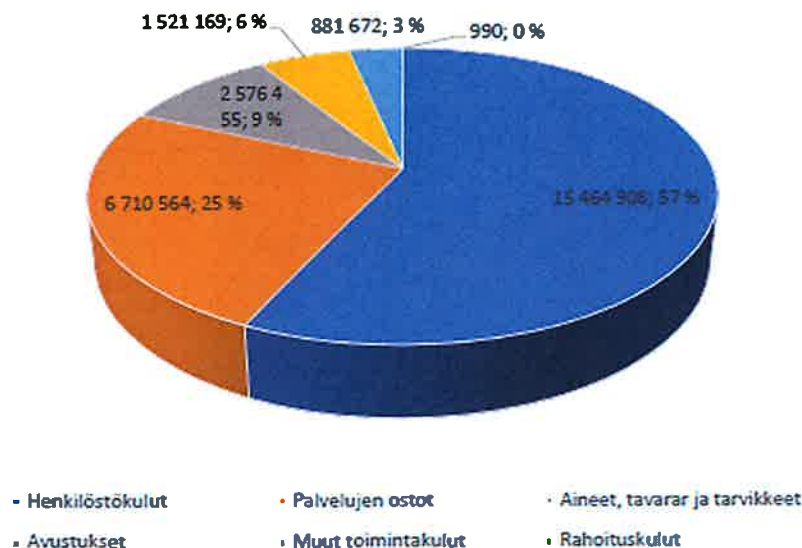
Lopulliset päätökset alueista siirtyivät vuoden 2025 puolelle, joten niistä ei tullut vielä lopullista ratkaisua tarkastusvuonna.

Valtuuston asettamat tavoitteet ja niiden toteutumisen arviointi vuonna 2024

Lapinlahden kunta saavutti talousarviossa määritellyt toiminnalliset tavoitteet melko hyvin. Taloudellisissa tavoitteissa jäätiin suunnitellusta talousarviosta huomattavasti. Töitä talouden tasapainottamiseksi on tehty kaikilla hallinnon aloilla. Vuoden 2024 tilikauden ylijäämä on 733 261 euroa. Vuonna 2023 ylijäämä oli 1 172 252 euroa.

Vuoden 2024 tilinpäätöksen jälkeen taseessa on 1,2 milj. euroa ylijäämää. Kunnan taseessa ei ole ollut alijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen. Vuoden 2024 aikana aloitettiin taloudensopeuttamistoimet. Kunnan vuoden 2025 talousarvio on vielä 0,1 milj. euroa alijäämäinen mutta taloussuunnitelmat vuodet 2026–2027 ovat taas jo hieman ylijäämäisiä ja suunnitelmakausi 2024–2026 kokonaisuudessa tasapainossa ja ylijäämäinen.

Toimintakate vuoden 2024 tilinpäätöksessä on -20,7 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli -21,8 milj. euroa. Muutosta edelliseen vuoteen 1,1 milj. euroa eli 5,0 %. Toimintatuotot kattoivat 23,8 % toimintamenoista, kun vuotta aiemmin vastaava tunnusluku oli 23,2 %.

Verotulojen toteutuma on 19,7 milj. euroa, mikä on 1,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna (9,4 %). Verotulot ylittyivät 0,8 milj. eurolla alkuperäiseen talousarvioon nähden (toteutuma 105,6 %). Verotulojen kasvusta 1,0 milj. euroa selittyy vuodelle 2024 tehdystä 0,79 % veronkorotuksesta 8,61 %:sta 9,40 %:iin.

Valtionosuuksia kirjautui vuonna 2024 yhteensä 5,0 miljoonaa euroa eli muutos edelliseen vuoteen -2,9 milj. euroa (-36,7 %). Valtionosuudet alittivat talousarvion 0,2 milj. euroa (toteutuma 96,8 %). Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, mikäli vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot.

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä vuosikate on 4,98 milj. euroa, edellisenä vuonna vuosikate oli 4,55 milj. euroa. Vuosikate parani edellisestä vuodesta 0,44 milj. euroa eli 9,6 %. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen arvioitiin olevan 2,3 milj. euroa. Vuosikate toteutui siten 2,69 milj. euroa talousarviota parempana.

Vuosikate on 556 euroa/asukas, edellisenä vuonna se oli 501 euroa/asukas.

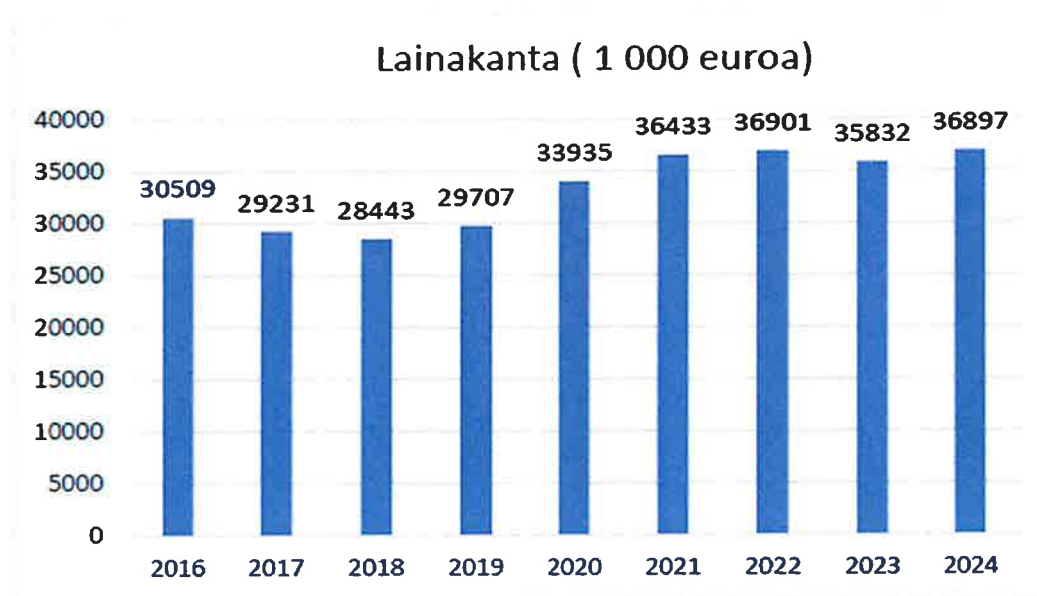
Tilikauden suunnitelmanmukaiset poistot talousarviossa olivat 3,6 milj. euroa. Poistot kasvoivat 0,13 milj. euroa vuoteen 2023 verrattuna. Poistolaskelmassa oli virhe, todelliset vuoden 2024 poistot olisivat olleet noin 3,1 milj. euroa. Taloudellinen tulos mahdollisti 0,65 milj. euron lisäpoistot, jotka kohdennettiin kiinteistöihin, jossa on korkea tasearvo, mutta rakennuksen kunto ei vastaa tasearvoa sekä sote-kiinteistöön, jonka vuokrasopimuksen jatkuminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa on epävarma pitkällä tähtäimellä.

Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot 133 %.

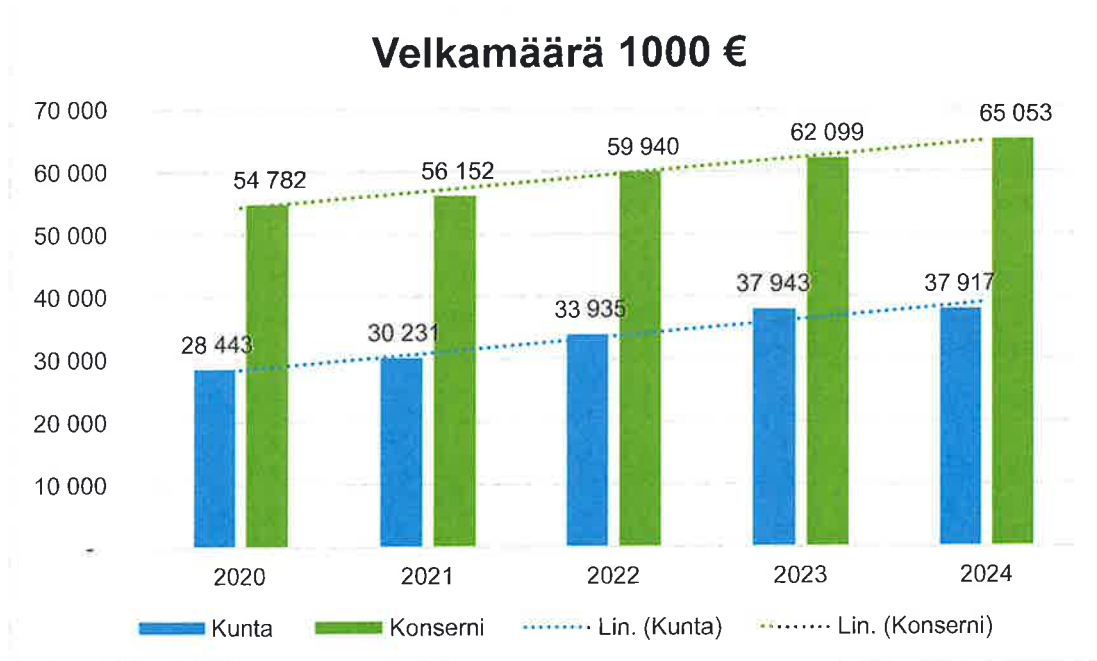
Hyvä tulos mahdollisti myös 0,5 milj. investointivarausten tekemisen.

Tilikauden tulos on 1,199 milj. euroa ylijäämäinen. Edellisen vuoden tilinpäätös oli myös ylijäämäinen, ollen 1,172 milj. euroa. Tulos on siten 0,028 milj. euroa parempi kuin edellisen tilinpäätöksen tulos.

Tilikauden ylijäämä on 699 933,97 euroa. Vuonna 2023 ylijäämä oli 1 172 143,04 euroa.

Pitkäaikaista lainaa oli kertomusvuoden alussa 35,9 milj. euroa (4 001 euroa/asukas) ja sitä lyhennettiin 3,9 milj. eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 5,0 milj. euroa, joten kertomusvuoden lopussa pitkäaikaista lainaa oli 36,9 milj. euroa (4 113 €/asukas). Pohjois-Savon kuntien lainamäärä on keskimäärin 3 576 euroa/asukas (tilinpäätöstiedot 2023).

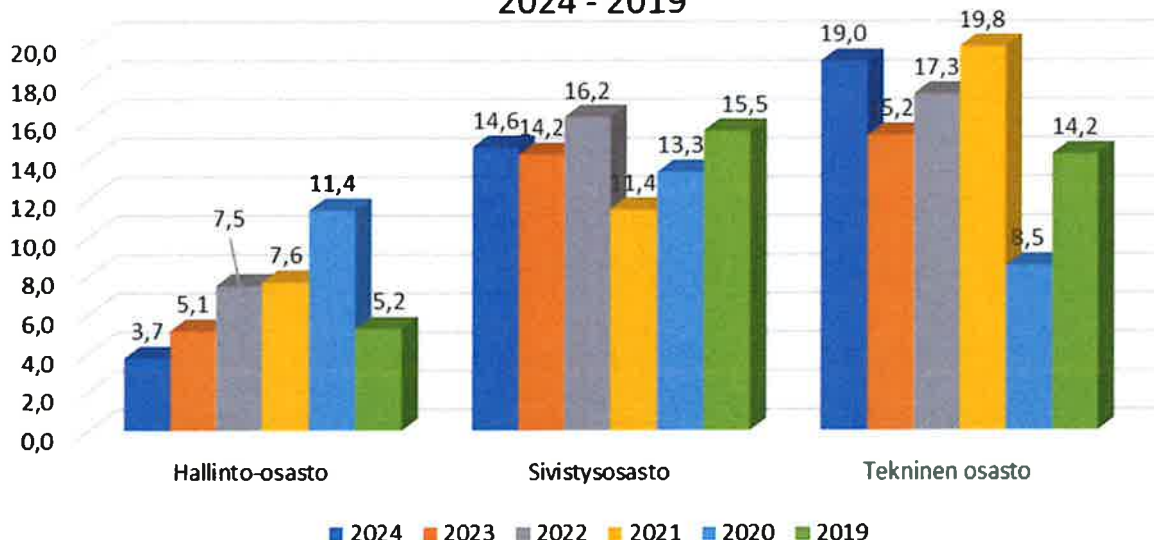
määrä laski 17 henkilöllä edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstön määrän lasku, johtui pääosin taloudentasapainottamistoimista. Henkilöstön määrään on laskettu 31.12.2024 tilanteen mukaan niin, että siinä on mukana kaikki työ- ja virkasuhteessa olleet henkilöt sillä hetkellä.

Henkilöstökulut, johon sisältyy varsinaisen palkan lisäksi kaikki työnantajan maksamat sivukulut, ovat vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan 15,5 milj. euroa, joka on 55,0 % ulkoisista toimintakuluista. Vastaava summa vuonna 2023 oli 15,7 milj. euroa, joten henkilöstömenot vähenivät 0,2 milj. euroa.

Lomapalkkavarausta lisättiin 20 443,46 euroa.

Kertomusvuoden aikana eläkkeelle jäi 9 henkilöä kuten edellisenä vuonnakin

Terveysperustaiset poissaolopäivät keskimäärin osastoittain 2024 - 2019

Vakinaisen henkilöstön terveysperustaiset poissaolot kasvoivat 1,8 % ja määräaikaisten hieman vuodesta 2023. Vakituisten terveysperustaisten poissaolopäivät oli 14,9 pv ja määräaikaisten 15,3 pv.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
vakinaiset	3617	3353	11172	9739	9006	11531
määräaikaiset	826	818	1933	1435	1598	1565
yhteensä	4443	4371	13655	11174	10604	13096

Työllistäminen

Työllisyyspalveluissa panostettiin edelleen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen kohdentamalla palveluita erityisesti yli 200 päivää työttöminä olleisiin. Palveluita on kehitetty erityisesti työllisyyden kuntakokeilun kautta. Tärkeänä työvälineenä oli edelleen tukityöllistäminen. Työllistämisen tavoitteena on löytää urapolku joko kouluttautumisen kautta tai suoraan sijoittumalla töihin kuntaan. Mittareina työllistymisen seuraamisessa käytetään aktiivointiastetta, virtaa työttömyyteen sekä työttömyysjaksojen pituutta. Tärkeänä työvälineenä nuorten työttömyyden vähentämisessä on nuorten työpajatoiminta. Kunta osallistui aktiivisesti Kuopion työllisyysalueen valmisteluihin. Kunta on tarjonnut nuorille kesätyömahdollisuuksia. Erityisesti on kiinnitetty huomiota mahdollisuuteen laaja-alaisesti työllistyä kunnan ja kunnassa toimivien yritysten palveluun kesäaikana.

Osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja kunnalle	Oppisopimukset Työvoimapoliittiset koulutukset Harjoittelupaikkojen osoittaminen (asenneilmapiirin parantaminen) Avointen työpaikkojen nopeampi täyttäminen	– yritysysteistyön lisääminen – yrityskäytien aloittaminen (työvoimatarpeen määrällinen ja laadullinen selvittäminen), keväällä 2023 2 yritysvierailua, syksyllä 2023 5 yritysvierailua – yrityspaikat täyttyvät alle 40 vrk:ssa	– Yritysvierailua 8 kpl
Tarjota nuorille mahdollisuus kesätyöhön	Nuorille tarjotaan kesätyöpaikka määrärahojen puitteissa. Kunnan kesätyöpaikka tarjotaan pääsääntöisesti ensimmäistä kertaa työllistyvälle nuorelle määrärahojen puitteissa. Muille työnantajille tarjotaan mahdollisuus kesätyötukeen määrärahojen puitteissa.	– kesätyöllistettyjen nuorten määrä vähintään 50 nuorta – ensikertalaisten yli 80 % paikkaa hakeneista – kesätyötukea haetaan 20 nuorelle	– 62 hakemusta, joista – kuntaan työllistetty 49 nuorta kesän 2024 aikana – kesätyötukea haettiin 38 nuorelle, tukea myönnettiin 28 nuoren työllistämiseen

Konserniohjaus

Kuntalain (14 §) mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tavoitteilla ohjataan konserniohjohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Viitostien Ykköstilat Oy

Yhtiö vuokraa ja tarvittaessa rakennuttaa toimitiloja yrityksille ja auttaa uusia yrityksiä alkuun. Yhtiö on mukana myös jo toimivien yritysten kehittämisessä. Yhtiön omistuksessa on kiinteistöjä Lapinlahden ja Varpaisjärven alueella. Tilojen käyttöaste on pysynyt ennallaan viime vuoteen verrattuna ollen n. 95%. Uusia vuokralaisia on tilikauden aikana saatu Tallisentien kiinteistöön. Uusia yrityksiä perustettiin tilikauden aikana 47 (v 2023 perustettiin 30 yritystä).

Lapinlahden Kaskihovi Oy

Yhtiö ylläpitää ja tarjoaa vuokra-asuntoja Lapinlahdella asuville tai Lapinlahdelle töihin tuleville henkilöille. Vuonna 2024 lähes kaikille paikkakunnalle töihin tuleville ja asuntoa hakeneille, jotka täyttivät kriteerit, saatiin järjestettyä asunto. Asuntojen laskennallinen käyttöaste on pysynyt edellisvuoden tasosta. Vuonna 2024 käyttöaste oli 95 prosenttia. Yhtiön asuntokanta on vanhaa ja tulevaisuudessa edessä on merkittäviä asuntojen korjauksia tarpeiden mukaan. Ensin todennäköisesti kavennetaan tarjontaa ja tullaan joitain kohteita purkamaan. Vuoden aikana yhtiö ei tehnyt suurempia saneerauksia. Vuokratasoa on pyritty hillitsemään, vuokrien kilpailukyvyyn säilyttämiseksi, vaikka moninainen kustannusten nousu ja isojen lainamäärien korkojen kustannukset sekä lainojen lyhentäminen ovat aiheuttaneet hetkellisiä lähellä kassakriisiä olevia tilanteita.

Lapinlahden Vesi Oy

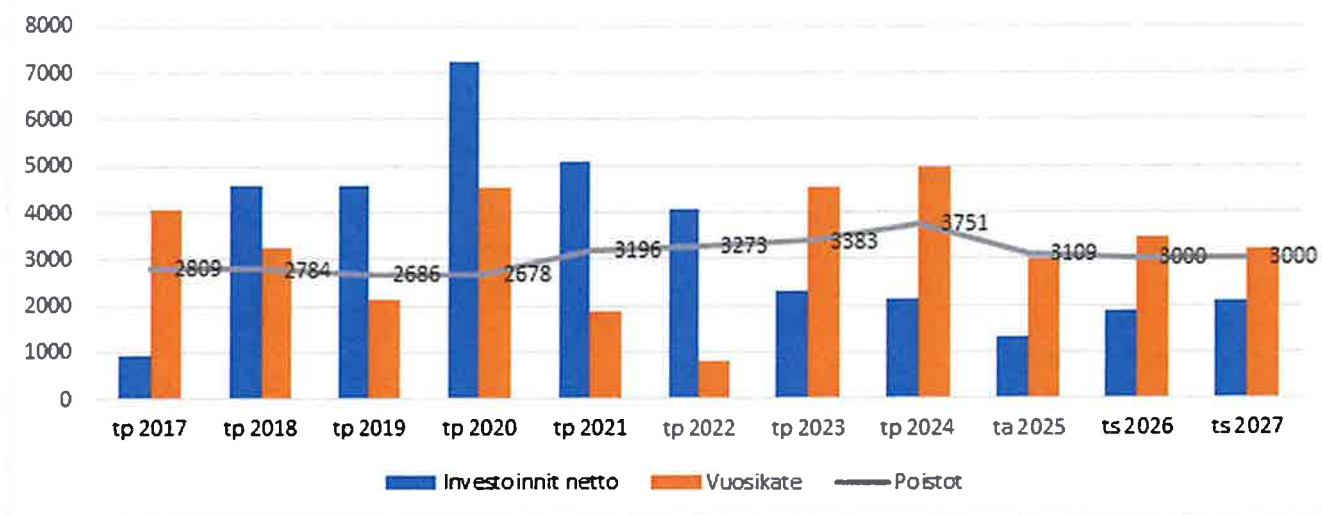
Lapinlahden Vesi Oy:n toiminta on jatkunut vakaana, toiminnallisten mittareiden täytyessä, mutta taloudellisella puolella on pienistä hinnankorottamisista huolimatta aina pieni jännitys vuosittaisesta lopputuloksesta. Yhtiö vastaa hyvänlaatuisen talousveden toimittamisesta kunnan asukkaille ja teollisuudelle, sekä vastaa siitä, että jätevedet puhdistetaan voimassa olevien ympäristölupaehtojen mukaan. Talousveden laatu pysyi hyvänä myös vuonna

toteutettu taloudellisten ja henkilöstöresurssien puitteissa. Talouden tasapainotustyö nousi vuoden 2024 aikana merkittävään rooliin ja on vaatinut pohdintaa ja työtä siltä osin, miten jatkossa erilaisia toimintoja toteutetaan ja mistä mahdollisesti joudutaan karsimaan. Taloudellisesti teknisen lautakunnan alainen toiminta toimintakatteen puitteissa oli lopulta reilusti parempi kuin talousarviossa oli arvioitu ja vuoden aikana väli arvioitiin. Henkilöstöku-
lujen osalta vajaan 200 000 tuhatta euroa kun osa tuotettiin ostopalveluna, puunmyyntitulojen ollessa myös vas-
taavan verran talousarviossa arvioitua suurempia. Tuet ja avustukset olivat merkittävä summa, pääosin Suonie-
men hankkeen kautta, mutta vastaavasti sisältyy kuluja palvelujen ostojen alle. Palvelujen, aine, tarvike ja tavara
ostot ovat olleet hyvin talousarvion mukaisia. Merkittävimmät investoinnit tapahtuivat katusaneerauksiin ja yh-
teishankkeeseen ELY:n kanssa, Heinäahontien kevyenliikenteen väylään. Katusaneerauksien osalta oli edelleen
merkittävää yhteistyöpanostusta Lapinlahden Vesi Oyn kanssa. Kunnan kiinteistömassan suhteen tulee edelleen
tehdä toimenpiteitä, mutta pidemmälle ajalle taaksepäin katsottuna, erilaisia kiinteistöjä on jo poistunut käytöstä
ja jatkossa tulee näin tapahtumaan lisää. Luopuminen kiinteistöistä on vain pääosin alaskirjausten takia kertaluon-
teisesti negatiivista tuloksen kannalta.

Investoinnit

Lapinlahden kunnan investointimenot vuonna 2024 olivat pitkälti talousarvion mukaisia. Kokonaisuudessa netto-
menomääräraha oli 2 232 500 euroa, josta investointeihin meni 2 136 000 euroa. Talousarvion sisällä suoritettiin
useampia siirtoja kadunrakentamisen kohteiden kulujen kattamiseen. Yksittäisistä hankkeista jäi toteutumatta
Lapinlahden paloaseman henkilöstötilojen laajennus/muutostyöt.

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Toimintakulut alittuivat 46 700 eurolla. Talousarviossa varattua rahaa jäi yksityisteiden perusparannusavustusten
osalta käyttämättä noin 30 000 euroa ja henkilöstökulut alittuivat noin 33 700 euroa. Kesäkaudena pystyttiin to-
teuttamaan joitakin kunnossapitotoimenpiteitä, joita on aiemmin säästösyistä siirretty: sorastuksia, ojien per-
kauksia, asfalttipintauksia katuosuuksilla ja pienempiä paikkauksia. Kunnossapitovelkaa kuitenkin edelleen jää
varsinkin päällysteiden osalta.

Toimintatuotot ylittyivät 293 000 eurolla. Suurin osa tästä aiheutuu kaksivuotisten puukauppojen hakkuiden koh-
dentuminen loppuvuoteen 2024, jolloin niistä saatavia tuloja syntyi arvioitua enemmän. Lisäksi yksi investointi-
kohteelle tarkoitettu avustustulo 32 500 kirjautui käyttötalouteen. Toimintakate oli noin 340 000 euroa arvioitua
parempi.

Lapinlahti-Varpaisjärvi tien korjauksen valmistelut aloitettu vuonna 2024.

HYTE-kerroin on pudonnut alaspäin vuonna 2024

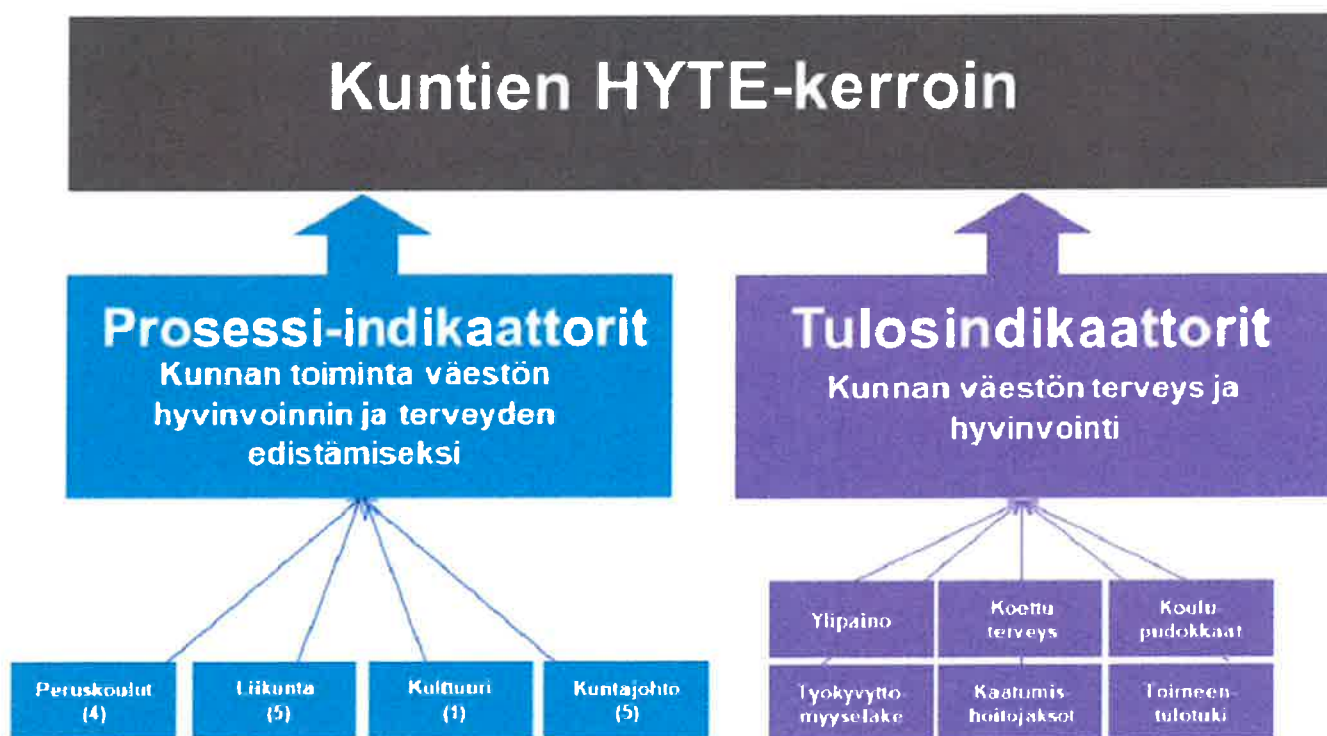
Indikaattori	2020	2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin, 0-100	67	67	66	65	59
HYTE-kerroin, 1000 €	173,2	177,5	172,5	166,4	163,5
HYTE-kerroin €/asukas	18,3	19,0	18,7	18,4	17,6
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo	86	93	78	78	79
Tulosindikaattoreiden keskiarvo	48	41	54	52	38

Valtionosuuden lisäosana 163 500 euroa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Soteuudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät hyvinvointialueiden järjestettäväksi, mutta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyi kunnilla. Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista

ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määraajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Lapinlahdelle on laadittu laaja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025, jonka toteutumista on arvioitu vuosittain hyvinvointiraportissa. Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025 summaa suunnitelman toteutumista ja väestön hyvinvoinnin kehittymistä koko valtuustokauden ajalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan hyvinvointitehtävä on korostunut hyvinvointialueen muodostumisen jälkeen. Lautakunta kannustaa yleisesti vahvaan sidosryhmien osallistamiseen asioiden suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa. Hyvinvointiraportissa vuodelta 2024 on nostettu hyvin esille merkittävimpiä vaikutustekijöitä ja niitä

Yhteenveto tilikaudesta 2024

Tilikaudessa hyvää

- Ylijäämäinen tilinpäätös
- Palvelut järjestetty suunnitelman mukaisesti

Tilikaudessa huonoa

- Kiinteistöjen sisäilmaongelmat monessa kohteessa
- Hyte-kertoimen suunta laskeva

Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta antamaan selvityksen valtuustolle arvioinnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin:

- Miten kunta tukee kolmannen sektorin yhteistyötä?
- Miten saadaan asukkaat pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle?
- Miten vastataan ikääntyvien kasvavaan määrään?
- Onko tarvetta erilliselle yritysasiahenkilölle tai vastaavalle?
- Miten kunnan käytöstä poistettuja kiinteistöjä jatkossa käytetään?

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä vuoden 2024 tehdystä hyvästä yhteistyöstä.

Lapinlahdella 11.6.2025

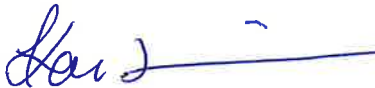
Ari Turunen
varapuheenjohtaja

Irma Korhonen
jäsen

Anneli Valta-Lisitsin
jäsen

Kari Tuovinen
jäsen